

NVEs vedtak

Nedlegging av damanlegg Åmodtdammen

Lørenskog og Rælingen kommuner i Akershus

Norges
vassdrags- og
energidirektorat

Tiltakshaver	Nedre Romerike Vannverk AS
Referanse	201705716-39
Dato	24.04.2019
Ansvarlig	Gry Berg
Saksbehandler	Eline Nordseth Berg

E-post: nve@nve.no, Postboks 5091, Majorstuen, 0301 OSLO, Telefon: 09575, Internett: www.nve.no
Org.nr.: NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 7694 05 08971

Hovedkontor
Middelthunsgate 29
Postboks 5091, Majorstuen
0301 OSLO

Region Midt-Norge
Abels gate 9

7030 TRONDHEIM

Region Nord
Kongens gate 14-18

8514 NARVIK

Region Sør
Anton Jenssensgate 7
Postboks 2124
3103 TØNSBERG

Region Vest
Naustdalsvegen. 1B

6800 FØRDE

Region Øst
Vangsveien 73
Postboks 4223
2307 HAMAR

Innhold

Dampakke Romerike	2
Sammendrag – nedlegging av damanlegg Åmodtdammen	4
Søknad	5
Høring og distriktsbehandling	9
NVEs vurdering – dampakke Romerike.....	18
NVEs vurdering – damanlegg Åmodtdammen	22
NVEs konklusjon og vassdragskonsesjon	27
Forholdet til annet lovverk – damanlegg Åmodtdammen	29

Dampakke Romerike

Nedre Romerike Vannverk AS (NRV) har søkt om tillatelse til å legge ned 10 damanlegg med totalt 14 dammer i Fet, Sørum, Skedsmo, Lørenskog, Rælingen og Nittedal kommuner i Akershus. Magasinene har tidligere vært en del av drikkevannsforsyningen på Romerike, men inngår ikke lenger i drikkevannsproduksjonen.

NVE har hatt en felles behandling av søknadene om nedlegging av dammene. Dokumentnummeret for de 10 vedtakene er angitt i tabellen under. I disse dokumentene er sakene referert til under fellesnavnet dampakke Romerike eller nedleggingspakka.

Damanlegg	Kommune	Dok.-nummer
Høldippeldalen (hoveddam og sperredam)	Nittedal	201705706-29
Lunderås	Sørum	201705721-20
Bæreggtjern	Sørum	201705718-17
Sennerud	Sørum	201705725-20
Abbotjærn	Fet, Sørum	201705701-25
Tientjærn	Fet	201705703-27
Åmodtdammen (hoveddam og 2 sperredammer)	Rælingen, Lørenskog	201705716-39
Ramstadsjøen (hoveddam og sperredam)	Rælingen	201705713-26
Østbypутten	Lørenskog	201705704-26
Lundertjærn	Skedsmo	201705724-21

En samlet behandling av sakene er valgt for å gjøre det enklere for NVE å vurdere samlet belastning av de konsesjonssøkte tiltakene og gi en mer helhetlig oversikt over fordeler og ulemper for allmenne interesser. En felles høringsutsendelse av sakene gjør det også lettere for høringsparter å vurdere sakene opp mot hverandre og gi mer grundige innspill på samlet belastning.

Under behandling av søknadene i dampakke Romerike har NVE vurdert hver enkelt sak for seg og vurdert sumvirkningene av nedleggingene der hvor vi har funnet dette relevant.

Relevant lovverk

Søknaden er behandlet etter § 41 i vannressursloven som gir adgang til å legge ned vassdragsanlegg. Hvis nedlegging kan føre til påtakelig skade eller ulempe for allmenne interesser, kreves konsesjon etter § 8. § 41 sier at søknad om nedlegging skal innvilges om ikke særlige grunner taler imot, som i stor grad gir dameier en rett til å legge ned vassdragsanlegget. I forarbeidene til vannressursloven står det om særlige grunner til å nekte nedlegging:

«I praksis vil det ikke være aktuelt å nekte konsesjon til nedlegging i andre sammenhenger enn i forbindelse med overføring av anlegget etter § 42, eller hvis anlegget blir fredet etter kulturminnevern, eventuelt som en del av et biotopvern etablert etter naturvernloven.»

Med bakgrunn i vannressursloven § 41 gir NVE tillatelse til nedlegging for alle de omsøkte damanleggene listet i tabellen ovenfor. Det framgår av NVEs vilkår hvordan nedleggingene skal gjennomføres. Se NVEs vedtak tilknyttet sakene for mer informasjon.

Flere av kommunene har stilt seg positive til å ta over ansvaret for noen av dammene (i sin kommune). Det er per i dag ikke gjort noen bindende avtaler. Dette er et spørsmål som må avklares mellom NRV og de kommunene det gjelder, og har ikke vært tema i NVEs behandling av dampakke Romerike.

NVE stiller seg positive til eventuelle overtakelser etter § 42. Hvis et eller flere av damanleggene ønskes overdratt til en kommune må dette meldes til NVE innen 15 dager fra en avtale mellom NRV og kommunen er underskrevet, jf. § 2-9 i damsikkerhetsforskriften.

Vi minner om at ved en rehabilitering av dam hvor vannstanden påvirkes må det sendes søknad om midlertidig tillatelse til dette i god tid før arbeidet settes i gang.

Øvre og Nedre Rygge vann

I utgangspunktet bestod dampakke Romerike av 12 damanlegg. NVE har imidlertid valgt å ta Øvre og Nedre Rygge vann ut av pakken. Dette har vi gjort fordi sakene med Øvre og Nedre Rygge vann har bydd på delvis andre vurderinger enn resten av pakka. Blant annet er Rygge vann del av et nylig vedtatt naturreservat, og NVE har valgt å gjennomføre en ekstra høringsrunde med Fylkesmannen i Oslo og Viken før vi fatter vedtak. Å vente på dette ville forsinket resten av nedleggingspakka.

Vedtakene for Øvre og Nedre Rygge vann kan ventes i løpet av første halvdel av 2019.

Sammendrag – nedlegging av damanlegg Åmodtdammen

Nedre Romerike vannverk (NRV) søker om konsesjon til å legge ned damanlegg Åmodtdammen. Dammen er tidligere en del av reservevannforsyningen til Nedre Romerike Vannverk AS (NRV). NRV overdro alle dammer som inngikk i produksjonen til Nedre Romerike Vannverk IKS pr 1. januar 2008. Åmodtdammen er i dag dermed overflødig som drikkevanns- og reservevannkilde.

Åmodtdammen ligger i Østmarkas nordre del, innenfor Blystadlia og Kurland i Rælingen kommune. Vannet er langt og smalt, og hovedsakelig orientert nord-sør. Åmodtdammens søndre del strekker seg østover. I sør-vest grenser vannet mot Østbyputten, et annet av magasinene i dampakke Romerike. Åmodtdammen består av hoveddam og to sperredammer. En eventuell nedlegging av dammene vil føre til at vannstanden i Åmodtdammen synker med 6 m og overflatearealet reduseres til ca. 29 % av dagens areal.

Lørenskog kommune skriver at Åmodtdammen har stor verdi for friluftslivet, og at en nedlegging vil ha store konsekvenser for friluftsliv og landskap. **Rælingen kommune** stiller spørsmålsteget ved flere av vurderingene gjort i søknaden og mener at kunnskapsgrunnlaget er mangelfullt. **Fylkesmannen i Oslo og Akershus** vurderer at nedleggingen vil ha negativ betydning på naturmangfoldet og vil føre til CO₂-utslipp fra tørrlagt myr. **Akershus fylkeskommune** skriver at vann som Åmodtdammen ofte har stor friluftsliv- og opplevelsesverdi.

En rekke andre myndigheter, interesseorganisasjoner, grunneiere og privatpersoner har uttalt seg om tiltaket. Se kapittelet *Høring og distriksbehandling* for detaljer.

De største negative konsekvensene ved tiltaket vil uten tvil være for friluftslivet rundt Åmodtdammen. Deler av Åmodtdammen ligger i statlig sikra friluftsområde, og i kartlagt friluftsområde med verdi svært viktig. Vannet ligger i Østmarka, men likevel så nært bebyggelse at det omtales som nærturterreng. En fjerning av dammene og medfølgende senkning av vannstanden med 6 m vil uten tvil ha store negative konsekvenser for det lokale friluftslivet.

Tiltaket vil også medføre negative konsekvenser for landskapet rundt Åmodtdammen i perioden frem til ny vegetasjon utvikles. Naturtypen *gammel barskog* med verdi B-viktig ved sperredam vest vil også kunne bli påvirket under anleggsperioden.

§ 41 i vannressursloven sier at konsesjon til nedlegging skal gis så fremt ikke særlige grunner taler imot. I denne saken har ikke NVE funnet særlige grunner som taler imot nedlegging av damanlegg Åmodtdammen. NVE gir Nedre Romerike Vannverk AS tillatelse etter vannressursloven §§ 8 og 41 til å legge ned damanlegg Åmodtdammen. Tillatelsen gis på nærmere fastsatte vilkår.

NVE minner om at Lørenskog og Rælingen kommuner har anledning til å overta damanlegg Åmodtdammen, i henhold til vannressursloven § 42.

Søknad

NVE har mottatt følgende søknad fra Nedre Romerike Vannverk AS, datert 11.12.17:

«Nedre Romerike Vannverk AS ønsker å legge ned dammene 3779 Åmodtdammen hoveddam (Rælingen kommune), 3788 Åmodtdammen sperredam vest og 4517 Åmodtdammen sperredam sør-vest (begge to Lørenskog kommune) i Akershus, og søker herved om følgende tillatelse:

I Etter vannressursloven, jf. §§ 8 og 41, om tillatelse til:

- *Å legge ned følgende dammer*
 - *Åmodtdammen, hoveddam*
 - *Åmodtdammen, sperredam vest*
 - *Åmodtdammen, sperredam sør-vest*

Nødvendige opplysninger om nedleggingsplanene fremgår av vedlagte utredning.»

Nedlegging av damanlegg Åmodtdammen – hoveddata

TILSIG

Nedbørfelt	km ²	2,9
Spesifikk avrenning	l/(s·km ²)	23,6
Middelvannføring	l/s	68

DAGENS MAGASIN

Overflateareal	km ²	0,17
HRV	moh.	253
LRV	moh.	-

NYTT MAGASIN

Endring i vannstand	m	6
Overflateareal	km ²	0,05
Andel overflateareal som blir igjen	%	29

Om søker og begrunnelse for nedlegging

Nedre Romerike Vannverk AS (NRV) ble stiftet i 1971 som et interkommunalt selskap eid av Fet, Lørenskog, Rælingen, Skedsmo, Sørums og Nittedal kommuner. I 2008 skiftet selskapet navn til Nedre Romerike Vannverk IKS, men AS'et ble beholdt for å rydde opp i tidligere forhold. Da IKS'et ble opprettet i 2008 ble alle dammer som inngikk i drikkevannsproduksjonen overdratt. Dammene som ikke inngikk i drikkevannsproduksjonen forble i NRV AS' eie. NRV AS er ikke involvert i driften av NRV IKS.

NRV AS er besluttet nedlagt, derfor må dammene selskapet eier legges ned eller overtas av andre. Vertskommunene for damanlegg Åmodtdammen har bedt om at dammene rehabiliteres til forskriftsmessig stand i det tilfellet at kommunene skal overta dammene. Avtalen mellom NRV AS og kommunene er, at hvis NVE gir tillatelse til nedlegging, da vil NRV AS dekke kostnader tilsvarende det som er billigst av å rive eller å rehabilitere damanlegget. Kommunene må da selv rehabilitere damanlegget, hvis de ønsker å opprettholde vannspeilet. I det tilfellet at NVE avslår søknaden om nedlegging vil NRV AS stå for rehabiliteringen og etterpå tilby damanlegget til vertskommunene.

Å eie og føre tilsyn med damanlegg Åmodtdammen vil koste ca. 105 000 kr i året. Beregnet kostnad for rehabilitering for henholdsvis hoveddammen, sperredam vest og sperredam sør-vest er ca. 10, 6,7 og 0,2 millioner kroner. Riving er beregnet til å koste 5,7 millioner kroner totalt. Tallene er hentet fra søknaden for damanlegg Åmodtdammen, og er ikke medregnet avbøtende tiltak pålagt av NVE.

Beskrivelse av dammen og området

Åmodtdammen ligger i Østmarkas nordre del, innenfor Blystadlia og Kurland i Rælingen kommune. Vannet er langt og smalt og hovedsakelig orientert nord-sør. Åmodtdammens søndre del strekker seg østover. I sør-vest grenser vannet mot Østbyputtan, et annet av magasinene i nedleggingspakke Romerike. Rett sør for Åmodtdammen går grensa for Ramstadslottet naturreservat.

Ifølge karttjenester går kommunegrensa mellom Lørenskog og Rælingen gjennom hoveddammen, men NVE forholder seg til at hoveddammen ligger i Rælingen og sperredammene i Lørenskog, som oppgitt i søknaden.

Det går en skogsbilvei helt opp til hoveddammen, og videre nedover på østsiden er det opparbeidet en bred gangvei og flere bade-/rasteplasser. Denne delen av Åmodtdammens bredder er statlig sikra friluftsområde.

Hoveddammen var opprinnelig en murdam fra 1908 som ble bygget om til betongdam i 1938. Hoveddammen er 57 m lang med en maksimal høyde på 8,5 m. Dammen er foreslått plassert i konsekvensklasse 2.

Sperredam vest er trolig også en murdam med påstøp av betong. Før 1995 gikk også denne dammen i overløp, men fra 1995 ble alt vann ført over hoveddammen. Sperredam vest er 43 m lang og maksimalt 4,8 m høy. Dammen er foreslått plassert i konsekvensklasse 3.

Sperredam sør-vest er en 10 m lang betongplate med største høyde ca. 1 m. Det er fylt opp med masser og vegetasjon på begge sider av plata. Dammen er foreslått plassert i konsekvensklasse 0 og anses å være i tilfredsstillende stand.

Det ble mest sannsynlig sprengt i utløpet ved etablering av hoveddammen, men ikke ved etablering av sperredammene.

Teknisk plan

Fjerning av dammer og drikkevannsrør

Ved fjerning av hoveddammen må det brukes en fangdam som skal fjernes når hoveddammen er borte. Betong og mur pigges vekk. Dette gjelder også en betongkonstruksjon (bunker) nedstrøms hoveddammen. Vannstanden vil synke ned til sitt nye nivå når fangdammen fjernes. Det må mest sannsynlig flyttes noe stein og jord til de områdene hvor hoveddammen har stått.

Sperredammene pigges vekk med gravemaskin og stein og jordmasser arronderes der hvor dammene har stått.

Det er lagt opp til tre riggområder, ett ved hver dam. Riggområdet ved hoveddammen er tenkt å ligge på nord-østsiden av dammen og vil være omtrent 180 m² stort. Riggområdene ved sperredammene er totalt 230 m², og vil være størst ved sperredam vest.

Det er i søknaden lagt opp til naturlig revegetering av tørrlagte områder.

Veier

Det er behov for å kjøre en gravemaskin med pigghammer og en dumper opp til dammene. Det er vei med tilfredsstillende standard opp til hoveddammen. Denne vil benyttes som anleggsvei. Til sperredammene skal det etableres en midlertidig anleggsvei i det nedtappede magasinet som hektes på turveien som går på østsiden av Åmodtdammen. Veien får en lengde på 650 m frem til sperredam vest og ytterligere ca. 550 m til sperredam sør-vest. NVE antar at veien vil få maksimalt samme bredde som veien opp til hoveddammen, altså 3 m.

Deponi

I søknaden er det lagt opp til at massene fra dammene deponeres på stedet. For hoveddammen er det snakk om 800 m³ stein og 450 m³ betong og mur. For sperredam vest er det snakk om 250 m³ betong. For sperredam sør-vest er det snakk om 2 m³ betong. Deponeringen forutsetter at massene ikke er forurensede. Det står i søknaden at massene skal brukes til arrondering i magasinkanten og ellers vil bli deponert i det tørrelagte magasinet.

Arealbruk

Inngrep	Midlertidig arealbehov (m ²)	Permanent arealbehov (m ²)
Riggområde	410	-
Deponi (dybde 0,4 m)	-	100
Vei	3 600	-

Forholdet til offentlige planer

Kommuneplan

Åmodtdammens tilgrensende areal i Lørenskog kommune er klassifisert som LNF-område i kommuneplanen. Vann/vassdrag er ikke spesielt nevnt i bestemmelsene for området, men det står om natur og landskap at ved utbygging skal det tas hensyn til «grønne forbindelser».

Åmodtdammens del i Rælingen kommune er klassifisert som bruk og vern av sjø og vassdrag, mens landområdene rundt er LNF-områder. I kommuneplanen § 9 står det at det ikke skal settes i gang tiltak innenfor 50 m fra Åmodtdammens bredder, men det er presisert riving av «bygninger, konstruksjoner eller anlegg» som et unntak fra bestemmelsen.

I tillegg er Åmodtdammen avsatt som hensynssone med særlig hensyn til friluftsliv i Rælingen kommunes kommuneplan.

Verneplan for vassdrag

Åmodtdammen ligger i Oslomarkvassdragene som inngår i Verneplan I fra 1973.

Andre verneområder

Østre deler av Åmodtdammens bredder er en del av et statlig sikra friluftsområde.

Åmodtdammen ligger også i marka og er omfattet av markaloven.

EUs vanddirektiv

Åmodtdammen inngår i vannforekomsten 002-3022-R Tilløpsbekker Fjellhamarelva-Sagelva. Vannforekomsten er antatt å være i dårlig tilstand og i risiko for å ikke oppnå god tilstand innen 2021.

Ifølge vann-nett.no er de viktigste påvirkningene avrenning fra landbruk og bebyggelse, men dette gjelder i størst grad lenger ned i vassdraget enn ved Åmodtdammen.

Høring og distriktsbehandling

Søknaden er behandlet etter reglene i kapittel 3 i vannressursloven. Den er kunngjort og lagt ut til offentlig ettersyn. I tillegg har søknaden vært sendt lokale myndigheter og interesseorganisasjoner, samt berørte parter for uttalelse. NVE var på befaring i området den 12.06.18 sammen med søker og høringsparter. Høringsuttalelsene har vært forelagt søkeren for kommentar.

Høringspartenes egne oppsummeringer er referert der hvor slike foreligger. Andre uttalelser er forkortet av NVE. Fullstendige uttalelser er tilgjengelige via offentlig postjournal og/eller NVEs nettsider.

NVE har mottatt følgende kommentarer til søknaden:

Lørenskog kommune har uttalt seg i brev av 27.03.18. Østbyputtan og Åmodtdammen ligger helt eller delvis i Lørenskog kommune.

« ...

Hoveddammen i Åmodtdammen ble etablert i 1908. Også dette området har stor verdi for brukerinteresser og friluftsliv. Akvatisk miljø (fisk), landskap og brukerinteresser/friluftsliv berøres mest av konsekvensene ved eventuell riving av dammene. Nedlegging av dammene fører til at Åmodtdammen sannsynligvis forsvinner. Vannspeilet blir sannsynligvis for lite (29 % av dagens areal) til å opprettholde en fiskebestand. Dagens friluftaktiviteter knyttet til vannet vil falle bort. Nedtappingen og rivningsarbeidet vil etterlate midlertidig sår i landskapet, som betydelig reduserer områdets opplevelsesverdi frem til området er revegetert.

...

Det er stor aktivitet i og rundt Østbyputtan og Åmodtdammen i dag. Med forventet stor befolkningsvekst og økt interesse for aktiv bruk av Østmarka til mosjon og rekreasjon, vil behovet øke for nære områder til bading, fritidsfiske og annet friluftsliv. Rådmannen anbefaler derfor at Lørenskog kommune i sin høringsuttalelse til NVE signaliserer ønske om å overta og rehabilitere dam Østbyputtan og dammer Åmodtdammen.

Rådmannen vil legge frem en ny sak om dette når NVEs konklusjon er klar og kostnader for eventuell rehabilitering foreligger.

...»

Rælingen kommune har uttalt seg i brev av 27.02.18. Både Åmodtdammen og Ramstadsjøen ligger helt eller delvis i Rælingen kommune.

1. Rådmannen stiller spørsmålstegn ved NRVs vurdering av tiltakenes omfang og konsekvenser.
2. Rådmannen er bekymret for om friluftslivsverdiene vil bli ivaretatt ved skisserte tiltak i søknadene.
3. Rådmannen mener kunnskapsgrunnlaget i søknadene fremstår som mangelfullt.
4. Rådmannen stiller spørsmålstegn ved beskrivelsen av dagens situasjon ved Ramstadsjøen, da deler av kildematerialet er fra 2009.
5. De avbøtende tiltakene er mangelfulle for brukerinteressene, og spesielt spørsmålet rundt revegetering står ubesvart.

6. Rådmannen stiller spørsmålstegn ved risikoanalysen som er benyttet i søknadene.
7. Det stilles også spørsmålstegn ved dammenes innplasserte tiltaksklasse.
8. Rådmannen mener det er en skeivfordeling mellom dammenes samfunnsnytte og risiko for dambrudd i vurderingene som er gjort.
9. Rådmannen mener denne fordelingen skaper usikkerhet ved vurderingene av de samfunnsmessige virkningene ved fjerning av damanleggene.
10. Rådmannen savner alternativer utover fjerning og vedlikehold av eksisterende damanlegg.
11. Rådmannen ber NVE tillegge § 9 i naturmangfoldloven vekt, og bedre kunnskapsgrunnlaget da søknaden ikke inneholder dybdekartlegginger, kartlegging av biologisk mangfold eller henvisninger til kartlegginger.
12. Rådmannen mener de avbøtende tiltakene er mangelfulle i forhold til klima og miljø, og mener de bør inneholde rydding av alt materiale (ingen deponering) og revegetering.
13. Rådmannen mener det bør stilles krav om dybdekartlegging.
14. Dersom området viser seg å ha viktige områder for skogsfugl eller rovfugl må det legges en tidsbegrensning.
15. Rådmannen mener søknadene er mangelfulle når det kommer til omtale av vannkvalitet i vassdraget både på kort og lang sikt, og kunnskapsgrunnlaget på området er generelt mangelfullt.
16. Rådmannen setter spørsmålstegn ved at nedlegging av dammene trekkes frem som positivt for skogbruket.
17. Det er en usikkerhet knyttet til summene som fremgår for de ulike alternativene i søknaden.
18. Rådmannen vurderer det dit hen at det må gjøres mer arbeid med områdene rundt demningene enn det som er skissert i søknadene for at disse skal kunne benyttes til friluftsmål i etterkant av en eventuell neddemming, og stiller spørsmål ved de økonomiske konsekvensene dette vil ha.
19. Rådmannen vurderer på bakgrunn av dette at alle kostnader knyttet til de ulike alternativene må fremgå i en detaljert og dokumentert kostnadsoversikt før det skal tas endelig stilling til hva som skal gjøres med damanleggene når svar fra NVE foreligger.
20. Rådmannen mener også at flere alternativer rundt vedlikehold av demningen må fremgå, da i hovedsak med et alternativ med lavere damkrone, da dette kan påvirke økonomien videre.
21. Det er lagt ned betydelige midler i tilretteleggingen av Åmodtdammen som friluftsområde, og deler av tiltakene er finansiert med spillemidler. Dette er noe som må tas med i helhetsvurderingen rundt økonomi i forbindelse med overtakelse av damanleggene.
22. Det er benyttet en del gamle data i søknaden, og det gjøres oppmerksom på at det finnes oppdaterte dokumenter tilgjengelig.
23. Det fremgår som at vurderingene som er gjort er inkonsekvent med tanke på innplassering i diagram.

24. Hydrologi er ikke vurdert og er heller ikke med i oversikten over temaer og samlet belastning.
25. Det kommer en egen sak til politisk behandling vedrørende overtakelse av dammene når svar på konsesjonssøknaden foreligger.

Regionkontor landbruk for Lørenskog, Nittedal, Oslo, Rælingen og Skedsmo har kommet med innspill i brev av 28.02.18 til Rælingen kommune, som er lagt ved kommunens uttalelse til NVE.

1. Ved senkning av vannspeilet vil det komme nytt landareal til syne. Dette arealet er omfattet av skogbrukslova med tilhørende forskrifter. De nye kantsonene må plantes til med egnede arter snarest mulig etter senkning av vannspeilet for bl.a. å sikre mot erosjon, utglidning og sjenerende terreng for friluftslivet.
2. Der det etableres anleggsvei til dammen i rivningsprosessen skal denne etableres med så lite terrenginngrep som mulig. Det må kun brukes naturlige masser. Veien bør følge terrengets kurver, og minimere behovet for skyting og oppfylling.
3. Der det er etablert vei til dammen bør denne være tilgjengelig for skogbruket i ettertid. Den bør holde veiklasse 3 etter normaler for landbruksveier, og ha egnet snuplass innerst. Disse veiene vil også øke tilgjengeligheten til marka for bevegelseshemmede.
4. Det må ikke etterlates urene masser. All betong må transporteres ut av marka.

Rælingen ungdomsråd har uttalt seg i brev av 20.03.18.

Rælingen ungdomsråd skriver at Ramstadsjøen og Åmottdammen er viktige for mange ungdommer, og er noe av det som gjør Rælingen til et attraktivt sted å bo. Ungdomsrådet trekker frem overnattingsturer, vinteraktiviteter, skogsturer, bading, fiske og padling som aktiviteter som gjennomføres knyttet til vannet, og som også er bra for folkehelsen.

Fylkesmannen i Oslo og Akershus har uttalt seg i brev av 03.03.18:

Konklusjon/oppsummering:

- Innsjøer, inkludert dammer og tjern er oppført på norsk rødliste for naturtyper. Åpne vann har en viktig biologisk verdi og vi anbefaler generelt at dammer vedlikeholdes og bevares.
- Det er utført kalking i fem av vannene. Det er investert ca. 1 million kr av felleskapets midler for å ivareta allmenne friluftsjnteresser og biologisk mangfold som helt eller delvis vil være tapt. Dette forholdet bør inn i vurderingen av det enkelte vanns verdi for allmennheten.
- Mange av tiltakene vil få stor negative konsekvenser for vannkvaliteten og det bør settes vilkår om revegetering for å begrense avrenningen.
- Det er ikke tillatt å deponere masser eller betongrester fra arbeider med damkonstruksjonen på stedet slik at dette vil føre til fare for forurensning og forsøpling. Markaforskriften åpner ikke for deponering av masser.
- Det må vurderes om hver enkelt dam trenger en miljorisikovurdering basert på lokalitet, forurensningsfare, påvirkning på naturmiljøet og vannkvalitet. Dersom det trengs en slik miljorisikovurdering må dette gjøres, og ut ifra denne må det lages et oppfølgingsprogram.
- En eventuell tiltaksplan vil danne grunnlaget for å om det trengs en tillatelse etter forurensningsloven.

- Ved en eventuell nedlegging av dammen, med unntak av Ryggevanna, bør det settes vilkår om at tilstedeværelsen av edelkreps undersøkes og det må settes vilkår om nedtappingshastighet per døgn slik at edelkreps og andre bunnlevende organismer med bevegelighet kan få tid til å forflytte seg nedover i vannsøylen. For de dammene hvor vannspeilet forsvinner helt bør det settes vilkår om utfisking og flytting av individer til en gunstig nærliggende kjent forekomst med edelkreps.
- Masser og maskiner som brukes til tiltak i vannene må håndteres på en slik måte at fremmede organismer eller sykdomsfremkallende organismer ikke spres, jf. forskrift om fremmede organismer.

Om Åmodtdammen:

«Vannstanden vil senkes med ca. 6 m. Hvis dammene fjernes vil området kunne bli en sump med en bekk i midten. Det er registrert rødlistearter, men de er hovedsakelig knyttet til barskog. Det er registrert fugler knyttet til vannet. Nedtapping vil antakeligvis tørrelgge torv- og myrområdene i sør. Myr er viktig for biologisk mangfold og som CO₂-lager. Det ble observert amfibier og krypsiv på konsulentenes befaring. Krypsiv er et problem i mange vassdrag, særlig på Sørlandet, da den kan ha en voldsom oppblomstring og ødelegge for friluftaktiviteter og fiskens gyteplasser.

Nedlegging av demningen i Åmodtdammen vil gi betydelig avrenning og forringelse av vannkvaliteten i vannforekomsten 002-3022-R Tilløpsbekker Fjellhamarelva-Sagelva. Avbøtende tiltak som å sikre blottlagte områder med nytt dekke med en rettet vegetering og etablering av kantsone til den nye bekken. Ingen tiltak mot avrenning er foreslått. Avbøtende tiltak for avrenning til vassdraget her er essensielt, for å oppnå tilfredsstillende vannkvalitet med hensyn til vanddirektivet. Et avbøtende tiltak kan være å lage noen terskler med et lite vannspeil. Det kan også lages terskler der det legges opp til myrreservering.

Fylkesmannen vurderer at nedlegging av dammene i Åmodtdammen vil ha negativ betydning på naturmangfoldet og bidra til CO₂-utslipp fra myra som tørrelgges. Tiltaket vil ha stor negativ påvirkning på vannkvaliteten.»

Akershus fylkeskommune har uttalt seg i brev av 05.01.18:

Om friluftsliv:

«Akershus fylkeskommune uttaler seg som regional friluftsmyndighet. Det er kommunene som har det lokale friluftsansvaret.

Dammer har generelt en stor friluftsliv- og opplevelsesverdi. Særlig dammer som ligger i nærheten av bebyggelse har spesielt høy verdi. Dammene er ofte viktig for friluftslivaktiviteter som bading, soling, padling, fiske og turgåing. I tillegg er ofte også dammene viktig for vinteraktiviteter som skiløyper, skøyter og pilking. I de tilfeller der dammene ligger i nærheten av skole/barnehage kan de også har svært stor verdi i undervisningssammenheng.»

Om vannforskriften og laks- og innlandsfiskeloven:

«Generelt om vannforvaltning

Regional plan for vannforvaltning 2016-2021 setter strenge krav til vannkvalitet. Flere av vannforekomstene som er berørt er i dårlig eller moderat tilstand. Det er ikke tillatt å forringe tilstanden, så ethvert tiltak må gjennomføres så skånsomt at det ikke bidrar til ytterligere forringelse. Vannforekomster i svært god eller god tilstand forutsettes forbli i denne tilstanden.

Generelt om innlandsfisk

Fylkeskommunen forvalter forskrift om fysiske tiltak i vassdrag sammen med Fylkesmannen der de artene de har forvaltningsansvar for er berørt.

Fylkeskommunen har ikke oversikt over fremmede og sårbare arter og vi uttaler oss kun om de høstbare artene av fisk og andre ferskvannsorganismer. Dammer er menneskeskapte og fisk er ofte satt ut. Ved å legge ned en dam føres denne tilbake til naturtilstanden. Dette gjøres dog ikke uten påvirkning på naturmiljøet, både i og langs vassdraget. Fylkeskommunen vil på generelt grunnlag ikke kreve erstatning for tapte fiskepopulasjoner så lenge arten er rikt representert i vassdraget for øvrig.

Utover dette vil vi vise til Fylkesmannen og vurderinger rundt sårbare arter og naturvernområder.»

Om Åmodtdammen:

«Åmodtdammen drenerer til vannforekomst 002-3022-R Tilløpsbekker Fjellhamarelva-Sagelva, som ligger i vannområdet Oslo. Vannforekomsten er i dårlig økologisk tilstand. Vannet er kalket og det settes ut fisk. Dette tilsier at det er mange som fisker i vannet og/eller at det er dårlige rekrutteringsmuligheter for ørreten. Fylkeskommunen er av den oppfatning at tiltaket antakeligvis ikke vil ha stor effekt på rekrutteringen utover denne dammen.

Det forutsettes at arbeidet gjennomføres på en slik måte av vannforekomsten ikke påvirkes negativt i anleggsfasen eller etter deponering av masser.»

Om nyere tids kulturminner:

«Dammene det er bedt om opplysninger om er ikke befart. Det er iht. NVE sine verneplaner, kommunale kulturminneplaner og SEFRAK-arkiv ikke registrert opplysninger om at dammene har kulturminneverdi. Det kan knytte seg kulturminneverdier til dammene selv om de ikke er registrert i gjeldende planer.»

Nedre Romerike brann- og redningsvesen IKS (NRBR) har uttalt seg i e-post av 19.06.18.

NRBR skriver at nedleggingene vil gå utover deres beredskap ved skogbrann. Hvis mange vann forsvinner eller senkes betyr det også at skogbrannhelikopter vil måtte hente vann lenger unna en eventuell skogbrann.

Vannområde Leira-Nitelva har uttalt seg i brev av 03.04.18.

Østbyputten, Åmodtdammen, Ramstadsjøen, Høldippeldalen, Ryggevanna, Lunderåsdammen, Tientjernet og Lundertjern ligger innenfor Vannområde Leira-Nitelva.

Vannområdet skriver at det er viktig at det iverksettes tiltak for å sikre at vannkvaliteten ikke forringes når dammene legges ned. Dette innebærer tiltak for å bringe elveleiet og litoralsonen tilbake til sin opprinnelige tilstand, og at man forhindrer avrenning fra tørrlagte arealer og innsjøbunnen.

Vannområdet trekker frem at de mener det er en dårlig ide å satse på naturlig revegetering. Blant annet vil de tørrlagte arealene i lang tid være blokkmark blandet med dy/gytje og svartelistede planter vil kunne kolonisere områdene.

Det er også positive aspekter ved nedleggingene, både at områdene blir tilbakeført til naturtilstanden og at mulige fiskevandringshindre blir fjernet.

Vannområdet mener det mangler en vurdering av nedleggingene sett i lys av vannforskriften. De trekker frem at det ikke er gjennomført undersøkelser av det akvatiske miljøet i dammene, at vurderingene bare er basert på tidligere registreringer. Selv om det ikke er registrert rødlistearter betyr ikke det at det ikke finnes, og eldre dammer øker potensialet for rødlistede arter.

Sedimenter som ligger på bunnen av tjern/innsjøer kan forringe vannkvaliteten nedstrøms i mange år. Det samme kan endringer i vannføringen og økt partikkeltransport gjøre.

Avbøtende tiltak

- Dekking og tilsåing av tørrlagte arealer.
- Elveleiet og litoralsonen må bringes tilbake til sin opprinnelige tilstand og funksjon.
- Det må etableres kantvegetasjon langs nye bekkefar. Dette vil bidra til å skape bedre miljøer for bunndyr og fisk.

Om Åmodtdammen:

«Åmodtdammen tilhører vannforekomsten 002-3022-R Tilløpsbekker Fjellhamarelva-Sagelva og er antatt å være i dårlig økologisk tilstand. En nedlegging av dammen vil føre til at vannstanden blir senket med 6 m og at store deler av området vil bli redusert til en sump med en bekk i midten. Dette vil føre til store åpne områder som det uten avbøtende tiltak vil ta lang tid å få naturlig revegetert. I perioden frem til området er revegetert vil det kunne bli stor avrenning av partikler til vassdraget, noe som vil gjøre det vanskelig å oppnå tilfredsstillende vannkvalitet med hensyn til vannforskriften. Avbøtende tiltak som sikrer de blottlagte områdene, og en etablering av kantsone langs den nye «bekken» bør gjennomføres.»

Oppsummering

«Vannområde Leira-Nitelva jobber for å oppnå kravene i vannforskriften om at alle vannforekomster skal ha god økologisk tilstand i løpet av 2021. 9 av de omsøkte damnedleggingene i Akershus ligger innenfor vannområdets grenser, og alle dammene tilhører vannforekomster som er i fare for å ikke oppnå miljømålene innen 2021. Vannområdet håper derfor at NVE vil stille krav til at det blir gjennomført ytterligere undersøkelser for å øke kunnskapsgrunnlaget om hvordan nedleggingne vil påvirke vannkvaliteten, om hvilke akvatiske arter som befinner seg i innsjøene, og at det blir satt krav til avbøtende tiltak for å forhindre en forringelse av vannkvaliteten.»

DNT Oslo og Omegn har uttalt seg i brev av 03.04.18. DNT Oslo og Omegn har uttalt seg om Østbyputten, Åmodtdammen, Høldippeldammen og Ramstadsjøen.

«...

Som Østbyputten er Åmodtdammen et lokalt viktig vann, som er et flott turmål hele året for store brukergrupper. Vannet utgjør en helhet sammen med Østbyputten. Her er det gjort tiltak for å legge til rette for folk, med bryggeanlegg og badeplass.

Vi vil sterkt oppfordre kommunen/NRV å finne gode løsninger for å ta vare på dammen. Et alternativ kan være en delvis bevaring av dammen, med en begrenset nedtapping, slik at en beholder et akseptabelt vannspeil og mulighet for fortsatt bruk av vannet til rekreasjonsformål. En bør i så fall gå inn med avbøtende tiltak ved badeplass med å legge nytt bunndekke og flytte bryggeanlegg.

Det er planlagt at betong fra riving av dammen skal deponeres i området. Vi mener at det vil være uheldig å gjøre dette. I og med at det allerede er en vei inn hit, og avstanden inn til dammen er forholdsvis kort, bør en heller frakte ut betongen.

...»

Oslo og Omland Friluftsråd har uttalt seg i brev av 06.04.18.

- Å rive Åmodtdammen er etter vår mening i strid med Markaloven.
- I konsesjonssøknaden er det lite dokumentasjon på hvordan en nedlegging vil påvirke landskapet. Vi mener at en nedlegging kan ha betydelige konsekvenser for landskapet.
- Dammen er minst 80-100 år gammel og den er i dag å betrakte som en naturlig del av landskapet i området. En nedlegging må ses på mer som et naturinngrep enn som en tilbakeføring til naturtilstanden.
- En nedlegging av dammen er et irreversibelt inngrep, og det fordrer at naturmangfoldet i dammen er godt kartlagt, slik at en er rimelig sikker på at viktig naturmangfold ikke går tapt.
- Områdets betydning for friluftslivet er godt dokumentert, men søknaden legger etter vår mening ikke nok vekt på folkehelseperspektivet som dammen har.
- Antakelsene i søknaden om at det er liknende friluftsområder i nærheten, som kan erstatte Åmodtdammens funksjon, stemmer ikke med de faktiske forhold.
- Vi mener at de negative konsekvensene av en nedlegging av Åmodtdammen for både landskap, naturmangfold (terrestrisk og akvatisk) og de samfunnsmessige forhold er undervurdert i konsesjonssøknaden.

Østmarkas venner har uttalt seg i brev av 28.03.18. Østmarkas venner har uttalt seg om Østbyputten, Ramstadsjøen og Åmodtdammen.

Om Åmodtdammen:

«Vannet Åmodtdammen ble i all hovedsak dannet da området ble demmet opp i 1908. Den store betongdammen ble ferdigstilt i 1938. Vannet var hoveddrikkevannskilde til om lag 1980. I 1982 kjøpte Staten området på østsida av Åmodtdammen opp som statlig sikra friluftslivsområde. Vannet er rundt 2 km langt, og har et areal på 0,15 km². Dette vannet er på mange måter nordre del av Østmarkas Sognsvann eller Nøkle vann der svært mange

friluftaktiviteter foregår. Åmodtdammen er et lett tilgjengelig nærvann for nærmere 20 000 mennesker fra minst tre kommuner. Om sommeren brukes vannet mye til bading, padling, fisking og det grilles rundt vannet. Om vinteren er vannet et viktig turmål og benyttes aktivt til skøyter og ski og til pilking.

Dyre- og plantelivet i og rundt vannet har i løpet av disse drøyt 100 årene tilpasset seg at området nå er en innsjø. Nedlegging av dammen vil redusere vannspeilet i den grad at stedet i beste fall vil fremstå som et våtmarksområde, helt uten verdi for det friluftslivet som har etablert seg i området over mange tiår.

Kommunene Rælingen og Lørenskog har nedlagt betydelige ressurser i tiltak for friluftslivet, og Åmodtdammen er også et statlig sikra friluftsområde.

På bakgrunn av de store verdiene Åmodtdammen har for friluftslivet, og fordi naturen i og rundt vannet har tilpasset seg dagens vannstand, vil Østmarkas venner sterkt fraråde at dammene rives.»

Østmarkas venner skriver også at det ikke kan anlegges avfallsplasser/deponier i marka. Det må stilles strenge krav til anleggsveier for å minimere naturinngrepet, og hvis et område er helt veiløst må det settes krav om bruk av helikopter.

Naturvernforbundet i Oslo og Akershus skriver i brev av 04.04.18 at de gir sin fulle støtte til uttalelsen fra Østmarkas venner.

Naturvernforbundet i Lørenskog har uttalt seg i brev av 26.02.18.

Naturvernforbundet i Lørenskog skriver at nedlegging av Åmodtdammen vil få svært negative konsekvenser for landskapet og friluftslivet. De ber kommunene overta ansvaret for dammen.

Norsk Ornitologisk Forening avd. Oslo og Akershus (NOF OA) har uttalt seg i brev av 04.04.18.

Foreningen mener at konsekvensene for biologisk mangfold er svært overfladisk behandlet. De viser til naturmangfoldlovens §§ 8-10 om kunnskapsgrunnlaget, føre var-prinsippet og samla belastning, som de mener ikke er oppfylt. NOF OA krever at det gjennomføres grundige undersøkelser av det biologiske mangfoldet før dammene eventuelt fjernes. Også konsekvensen ved å legge ned dammene må kartlegges.

Om Åmodtdammen:

«I den sørligste delen av dammen ligger et myrområde dannet ved gjengroing av vannet, med hekkende vadere som skogsnipe og strandsnipe, men med potensial for flere våtmarksarter. Gråhegre på næringssøk er observert, og andefugler som stokkand og kvinand holder til i området. Vintererle og fossefall hekker i tilknytning til demningen og bekken i nordenden av Åmodtdammen, og nyter godt av jevnt tilsig av vann fra demningen. Bra fiskebestand gjør at vannet har potensial som fiskeområde for fiskeørn. Alle disse artene vil forsvinne ved en nedtapping av vannet.

Dammen er statlig sikret friluftsområde, og er svært mye benyttet til rekreasjon for en stor lokalbefolkning. Vannet er en viktig innfallsport til Østmarka fra nord både sommer og vinter, og vannet brukes blant annet til kanopadling om sommeren og skøyte- og skiturvintertid. I et av vedleggene til søknaden bemerkes det at «Planområdet har stor verdi for brukerinteresser og friluftsliv». Samtidig står det at «Det antas at det finnes tilsvarende eller

andre områder i nærheten som kan erstatte Åmodtdammen som utfartsmål i et folkehelseperspektiv». NOF OA kan ikke se at det finnes tilsvarende områder som lokalbefolkningen kan bruke.»

Skiforeningen har uttalt seg i brev av 23.03.18.

Skiforeningen skriver at det går scooterløyper over Åmodtdammen, og hvis disse må legges om mener Skiforeningen at NRV må utrede hvordan skigåing blir påvirket av nedleggingen og foreslå alternative traseer.

Skiforeningen skriver også at hvis eksisterende veier skal brukes som anleggsvei er det positivt å velge veier som allerede vinterbrøytes sånn at påvirkningen på vinterfriluftsliv blir minst mulig.

Rælingen Friluftsråd har uttalt seg i brev av 04.04.18. Friluftsrådet har uttalt seg om Ramstadsjøen og Åmodtdammen.

«...

Rælingen Friluftsråd vil sterkt fraråde at demningene ved Åmodtdammen rives. Friluftsrådet er dessuten svært uenige i vurderingen som er gjort i konsesjonssøknaden av verdien av Åmodtdammen som kulturmiljø. Åmodtdammen er Rælingen kommunes viktigste turmål når det kommer til nærturterreng en riving av demningene vil etter friluftsrådets mening fullstendig utradere denne verdien. Konsesjonssøknaden vurderer samfunnsnyttien som stor positiv ved riving av demningene ved Åmodtdammen. Basert på den grundige kartleggingen og verdsettingen av friluftsområder som er gjennomført i Rælingen kommune stiller friluftsrådet store spørsmålstegn ved denne vurderingen da vi mener en riving vil medføre en stor negativ samfunnsnyttig effekt nettopp med utgangspunkt i at kommunens viktigste nærturterreng utraderes.»

Rælingen friluftsråd skriver også at betongdeponi ved Åmodtdammen og Ramstadsjøen er uakseptabelt.

Rælingen jeger- og fiskerforeningen (RJFF) har uttalt seg i brev av 09.02.18.

RJFF skriver at det er lagt ned en vesentlig fiskekultiveringsinnsats i Åmodtdammen. Det settes ut 350-400 ørret hvert år, og i tillegg fins det gjedde og abbor i vannet. RJFF erfarer at kultiveringsinnsatsen er høyt verdsatt, og det er utbredt sportsfiske i Åmodtdammen. En nedlegging av dammen vil rasere Åmodtdammen som fiskevann, og RJFF fraråder sterkt nedlegging.

Grunneiere Kari og Kristian Østbye har uttalt seg i e-post av 16.07.18:

Østbye skriver at de eier grunnen til ca. halve den vestlige demningen (sperredam vest) og at de ikke vil tillate midlertidig eller permanent deponering av rivingsmasse på sin eiendom. Østbye eier gårds-/bruksnr. 0230-85/11 som blant annet omfatter odden på Østbyputtens nordside og halve Åmodtdammen der den er smalest.

En rekke privatpersoner har også uttalt seg om Åmodtdammens høye verdi som nærturterreng.

NVEs vurdering – dampakke Romerike

Om dampakke Romerike

NVE har valgt å behandle de 10 søknadene om nedlegging samlet. Det har vi gjort for å gjøre det enklere for oss å vurdere samlet belastning og gi en mer helhetlig oversikt over fordeler og ulemper for allmenne interesser. En felles høringsutsendelse av sakene gjør det også lettere for høringsparter å vurdere sakene opp mot hverandre og gi mer grundige innspill på samlet belastning.

Under behandling av søknadene i dampakke Romerike har NVE vurdert hver enkelt sak for seg og vurdert sumvirkningene av nedleggingene der hvor vi har funnet dette relevant.

Søknaden er behandlet etter § 41 i vannressursloven som gir adgang til å legge ned vassdragsanlegg. § 41 sier at søknad om nedlegging skal innvilges om ikke særlige grunner taler imot, som i stor grad gir dameier en rett til å legge ned vassdragsanlegget.

NVE stiller seg positive til eventuelle overtakelser etter § 42. Hvis et eller flere av damanleggene ønskes overdratt til en kommune må dette meldes til NVE innen 15 dager fra en avtale mellom NRV og kommunen er underskrevet, jf. § 2-9 i damsikkerhetsforskriften. Det vil stilles krav til nye eiere av dammene, avhengig av hvilken konsekvensklasse dammene har.

Konsekvensklassifisering

Konsekvensklassen til en dam avhenger av hvilke konsekvenser et brudd i dammen gir. Det er fem konsekvensklasser. Dammer som er klassifisert i konsekvensklasse 4, 3, 2 eller 1, kan medføre fare for mennesker, miljø og eiendom dersom de bryter sammen. Anlegg uten de samme store konsekvensene, blir satt i konsekvensklasse 0.

De fleste dammene i dampakke Romerike mangler gyldig vedtak på konsekvensklasse, med unntak av damanlegg Høldippeldalen. NRV har imidlertid foreslått konsekvensklasser for de andre dammene til NVE, og det er disse vi forholder oss til i behandlingen av dampakke Romerike. De foreslåtte og vedtatte konsekvensklassene for dampakke Romerike er listet opp i tabellen under. Som det kan ses i tabellen er de fleste dammene foreslått å ligge i en klasse som ikke er null, som vil si at brudd ved dammen kan medføre fare mennesker, miljø eller eiendom.

Per i dag oppfyller ikke dammene sikkerhetskravene i damsikkerhetsforskriften, og en nedlegging av dammene vil fjerne risikoen for skader ved dambrudd. NVE mener at hensynet til sikkerhet veier tungt i disse sakene.

Damanlegg	Foreslått konsekvensklasse
Høldippeldalen	
Hoveddam	4 ¹
Sperredam	4 ¹
Dam Lunderås	2
Dam Bæreggtjern	1

¹ Konsekvensklasse 4 ble vedtatt for damanlegg Høldippeldalen i brev fra NVE datert 19.10.17.

Dam Sennerud	3
Dam Abbortjern	0
Dam Tientjern	2
Åmøtdammen	
Hoveddam	2
Sperredam vest	3
Sperredam sør-vest	0
Ramstadsjøen	
Hoveddam	3
Sperredam	1
Dam Østbyputten	3
Dam Lundertjern	0

Naturmangfold

Det er ikke registrert naturtyper ved eller rundt magasinene som er direkte knyttet til vannet eller spesielt fuktighetskrevende, med unntak av naturtypen innsjø som er omtalt i avsnittet *Forholdet til naturmangfoldloven*. Det er få tilfeller hvor nedleggingsplanene (iberegnet både vannspeilsendring og terrenginngrep) påvirker registrerte naturtyper.

Det er heller ikke registrert vannlevende rødlistede arter i eller ved magasinene som skal legges ned, med unntak av Lundertjern hvor det er registrert edelkreps (EN – truet). Samtidig er det gjort funn av edelkreps i nærområdet til alle vannene i nedleggingspakken, og vi antar derfor at det er potensiale for edelkreps i vannene. Før anleggsarbeidene starter må det undersøkes om det fins edelkreps i hvert enkelt magasin. Dersom arten fins i magasinet og blir negativt påvirket, skal søker ta kontakt med Fylkesmannen i Oslo og Viken for en vurdering av tiltak.

Flere av høringspartene har fokus på artene og det biologiske mangfoldet som tilhører vannene. NVE mener likevel at dette er arter og natur som er vanlig for regionen, og at en nedlegging ikke vil påvirke sårbare og truede arter eller natur.

Fisk og fiske

I vassdragene rundt Oslo og på Romerike er det en rekke forskjellige fiskearter. I næringsrike innsjøer og elver finnes hvitfisk som gjedde, abbor og ulike karpefisker. For de mange skogsvannene i marka er det ørret som dominerer, men det finns også vann med andre arter. Det drives et utstrakt fiskestellarbeid av fiskeforeningene i Oslo og Akershus ved at flere vann kalkes og at det årlig settes ut ørret. Arbeidet har gitt gode resultater og det er derfor mange flotte fiskeplasser. Fiske vurderes til å være en svært viktig del av friluftslivet som utøves i vassdragene i Oslo og på Romerike.

For det enkelte vann vil nedlegging av en dam ha en negativ påvirkning på fisk ved at leveområdene reduseres eller forsvinner helt. Men sett under ett vil en nedlegging av de 10 tidligere

drikkevannskildene som NRV nå har søkt om, bety lite for fiskebestandene og for muligheten til å drive fritidsfiske i Oslo og på Romerike.

Friluftsliv

Både lokale myndigheter og interesseorganisasjoner, har skrevet i sine høringsuttalelser at friluftslivsverdien knyttet til vann og vannspeil er stor. NVE er klar over og enig i at magasinene som nå er omsøkt nedlagt har stor verdi for friluftslivet, lokalt og delvis også regionalt. Fordi verdien er knyttet til vannspeilet er det også klart at nedlegginger av dammer vil få delvis store konsekvenser for friluftslivet, og vil, i mange av de sakene som nå er til behandling, forringe området verdi som turterreng.

Vannspeil er ofte et turmål i seg selv, eller en spesiell kvalitet ved en tur. Stille vannspeil inviterer til ro, og urolige vannoverflater som følge av vind og vær kan være et dramatisk trekk ved et landskap. Tilgjengelige bredder inviterer til bading, lek og fiske.

To av magasinene i denne nedleggingspakka ligger delvis i statlig sikra friluftsområder. Tiltak i statlig sikra friluftsområder må godkjennes av Fylkesmannen. Flere av magasinene ligger i kartlagte friluftsområder med verdi viktig eller svært viktig. Seks av magasinene ligger innenfor markagrensa, og tiltak her må avklares opp mot markaloven. Flere av magasinene er omtalt som nærturterreng, områder som ligger i gangavstand fra boligområder og som derfor er svært hyppig brukt.

Det går stier opp til og rundt de fleste av vannene, og skiløyper på tvers. Konsekvensene for bruken av disse varierer og avhenger av hvor mye vannspeilet blir senket når dammen er borte. En annen konsekvens av nedlegging av dammen er at overflatearealet reduseres, og med det at store områder blir tørrlagt. Det varierer fra sak til sak hvor stor reduksjonen i overflatearealet er, men for Bæreggtjernet, Høldippeldalen, Lunderåsdammen og Senneruddammen vil vannspeilet bli helt borte.

Kulturminner

Det er ingen registrerte kulturminner ved noen av damanleggene. Alle kulturminner er imidlertid ikke registrert. NVE forutsetter at utbygger tar den nødvendige kontakt med fylkeskommunen for å klarere forholdet til kulturminneloven § 9 før innsending av plan for gjennomføring. Vi minner videre om den generelle aktsomhetsplikten med krav om varsling av aktuelle instanser dersom det støtes på kulturminner i byggefasen, jamfør kulturminneloven § 8 (jamfør vilkårenes pkt. 3).

Vannkvalitet

Høldippeldalen drenerer til Nitelva oppstrøms samløpet med Fjellhammarelva og Leira. Ramstadsjøen, Øystbypytten og Åmodtdammen drenerer til Fjellhammarelva som har samløp med Nitelva like oppstrøms Øyeren. Lunderåsdammen drenerer til Leira, som også har samløp med Nitelva like ovenfor Øyeren. Tientjern og Lundertjern drenerer til Nitelva nedstrøms samløpet med Fjellhammarelva og Leira, og Senneruddammen, Abbortjern og Bæreggtjernet drenerer til Glomma oppstrøms Øyeren. Sett under ett drenerer alle vannene mot Nitelva eller Glomma oppstrøms Øyeren, men NVE mener allikevel at vannene ligger spredt geografisk og de aller fleste vannene drenerer i forskjellige mindre bekker før de når hovedelva.

Nedlegging av dammene vil kunne gi noe økt transport av suspendert materiale under nedtapping, anleggsfasen og under kraftige nedbørsepisoder. Dette gjelder særlig rett etter nedtapping, hvor sedimentene i reguleringssonen er blottlagte. Effekten vil avta gradvis når vegetasjonen etableres og stabiliserer sedimentene mot erosjon i overflaten. NVE mener at vannkvaliteten vil kunne bli dårligere

i en periode under nedtapping og under anleggsarbeidet, men at vannkvaliteten vil stabilisere seg når reguleringssonen har fått et vegetasjonsdekke. Vår vurdering av nedleggingenes betydning for vannkvalitet på lengre sikt er derfor at samtlige bekker og tjern som omfattes av nedleggingen, innen noen få år vil oppnå tilsvarende vannkvalitet som de har i dag.

Samtidig mener NVE at vannene utgjør en liten del av det totale nedbørfeltet, og at påvirkningen på vannkvaliteten i de større elvene ikke vil bli nevneverdig endret som følge av tilført suspendert materiale. Samlet sett mener NVE at nedlegging vil ha liten effekt på vannkvaliteten nedover i vassdraget.

Revegetering

Forholdet til revegetering har vært et viktig tema i høringen. Flere høringsparter har uttalt at revegetering vil være viktig for å avbøte negative konsekvenser for friluftslivet, landskapet og vannkvalitet.

Dammedlegging med påfølgende senkning av vannstand vil føre til at arealer som tidligere var under vann eksponeres. NVE har erfaring med at etter senkning vil forholdene på steder det ikke er nakent fjell eller ur være godt egnet, og ha gode forhold for at terrestriske planter og dyr etableres. Ny vegetasjon vil raskt etablere seg.

Vi vurderer også at tiltak som tilkjøring av nye masser vil kunne være negativt for magasinbunnen. Dette kan spre uønskede arter, og inngrepene kan bli vesentlig større ved at det må etableres adkomstveier for å få tilgang til hele magasinet. Der adkomstveiene legges nede i magasinet mener vi at hjul- og beltekjøretøy på bunnsedimentene øker faren for uønsket transport av sedimenter ut i vassdraget.

Noen steder i magasinet vil det imidlertid være områder med bart fjell eller tynt dekke, hvor naturlig planteetablering vil ta lenger tid. Tross risiko for spredning av uønskede arter, kan påfylling av masser være et mulig avbøtende tiltak for raskere etablering av vegetasjon. I plan for gjennomføring av nedleggingene skal mål for revegetering beskrives av NRV. Dette følges opp av NVEs miljøtilsyn.

Opprydding

Ved nedlegging av dammer vil tidligere magasinbunn tørrlegges og det vil ofte ligge igjen søppel og gammelt avfall. NVE mener at det er riktig å pålegge NRV å fjerne og rydde opp i søppel som tidligere er dumpet i magasinene ved en evt. konsesjon.

Samfunnsmessige fordeler

De fleste av dammene er foreslått å ligge i konsekvensklasse 1-4. Hvis en dam i klasse 4 går til brudd vil dette føre til skader på boenheter, infrastruktur, samfunnsfunksjoner mm. Å legge ned klassifiserte dammer fjerner risikoen for skader ved dambrudd.

NVEs vurdering – damanlegg Åmodtdammen

Hydrologiske virkninger av utbyggingen

Vannstanden i Åmodtdammen varierer i dag med tilsiget, og det er ingen aktiv regulering av vannet.

Ved fjerning av dammer Åmodtdammen vil magasinet erstattes av et vesentlig mindre vannspeil i sørenden av dagens magasin. Den lange, smale delen som strekker seg nordover mot hoveddammen vil mest sannsynlig bli til en bekk.

NVE antar at de store flommene i vassdraget opptrer i hovedsak vår og høst. Åmodtdammen er noe dempende på kulminasjonsflommen, og når dammene tas bort vil den flomdempende effekten i stor grad bli borte. Men på grunn av Åmodtdammens størrelse og fordi magasinet ikke aktivt reguleres, mener NVE at reduksjonen i flomdempningen kun vil ha lokale konsekvenser, og at den ikke er så stor at den vil ha særskilte konsekvenser lenger ned i vassdraget.

NVE vurderer det slik at tiltaket ikke er til nevneverdig negativ påvirkning på hydrologiske forhold.

Grunnvann

Grunnvannstanden og magasin vannstand er hydraulisk knyttet sammen. Som regel vil grunnvannstanden rundt et magasin variere med vannstanden i magasinet, men med varierende forsinkelser.

Konsekvensene av senket grunnvannstand er avhengig av hva slags løsmasser som er rundt magasinet. Grovere masser er mer stabile enn leirerike masser. Åmodtdammen er omgitt av bart fjell på nord- og delvis vestsiden, morene på vestsiden og humus-/torvdekke på vestsiden. Konsekvensene for grunnvannstanden vil bli størst i områdene med morene. Her vil grunnvannstanden synke, men senkningen antas å være av svært lokal art. Ved å ha lav senkningshastighet vil man redusere risikoen for at breddene i Åmodtdammen raser ut som følge av hurtig endring i grunnvannstrykket. Ved å ta slikt hensyn mener NVE at konsekvensene for grunnvannstanden er akseptable.

Naturmangfold

Det er registrert tre naturtyper i nærheten av Åmodtdammen. En avgrensning av naturtypen *gammel barskog* med verdien C – lokalt viktig er registrert på vestsiden av vannet. Naturtypen ligger 10-20 høydemeter over vannspeilet, og NVE vurderer det slik at den ikke blir berørt.

I juvet mellom Åmodtdammens sperredam vest og Østbyputten er det også avgrenset naturtypen *gammel barskog*, (verdi B – viktig). Fra faktaarket virker ikke naturtypen å være spesielt avhengig av vannspeilet i Åmodtdammen, men området vil bli negativt påvirket ved rivingen av sperredam vest. Det er opplyst i søknaden om nedleggingen at det er foretatt en del hogst rett nedstrøms sperredam vest som en del av tilsynet med dammen. Utover dette bør det ikke hogges mer i forbindelse med rivingen av sperredammen, noe som heller ikke bør være nødvendig når adkomsten til dammen er fra vannsiden.

Den siste naturtypen er også en *gammel barskog* med verdi B. Denne er lokalisert langs en av innløpsbekkene til Åmodtdammen, i den sør-østre enden. Naturtypen er avgrenset i en skråning noen høydemeter over Åmodtdammens vannspeil og NVE antar at den ikke blir særlig påvirket av vannstandsendingen. Det vil ikke bli gjennomført anleggsarbeide ved naturtypen.

Det er også registrert noen rødlistede arter rundt Åmodtdammen.

- Gulspurv (NT)
- Fiskemåke (NT)
- *Amphicyllis globiformis* (bille) (NT)
- *Hallomenus axillaris* (bille) (NT)
- Gubbeskjegg (NT)

Billeartene og gubbeskjegg lever ikke i direkte forbindelse med vann, og NVE antar at artene ikke blir særlig berørt av vannstandsendingen i Åmodtdammen.

Fiskemåke hekker på bakken i perioden mai til juli. Så fremt det ikke utføres anleggsarbeid i hekkeperioden mener NVE at artens reproduksjon ikke blir påvirket. Hvis Åmodtdammen ikke lenger er egnet som habitat for fiskemåke, vil den måtte bevege seg mot andre vannspeil i nærheten. Fiskemåke er registrert i flere tilgrensende steder rundt Åmodtdammen, blant annet flere steder rundt Øyeren-deltaet, så vi mener at den har gode levesteder selv om Åmodtdammen forsvinner.

Gulspurv finnes i åpent terreng med busker eller nær dyret mark. Arten hekker oftest på bakken. Gulspurv er registrert i stort kvanta i de bebygde områdene i Lørenskog og Rælingen, og påvirkning på arten fra nedlegging av Åmodtdammen antas å være liten.

Fisk og fiske

Flere av høringspartene har uttalt at Åmodtdammen er svært mye brukt som fiskevann. Rælingen jeger- og fiskerforbund (RJFF) skriver at det er lagt ned en vesentlig fiskekultiveringsinnsats i Åmodtdammen. Det settes ut 350-400 ørret hvert år, og i tillegg fins det gjedde og abbor i vannet. RJFF erfarer at kultiveringsinnsatsen er høyt verdsatt, og det er et utbredt sportsfiske i Åmodtdammen. En nedlegging av dammene rundt Åmodtdammen vil mest sannsynlig fjerne Åmodtdammens verdi som fiskevann. Det lille vannspeilet som blir igjen blir mest sannsynlig ikke stort nok til å opprettholde en fiskebestand. På NVEs befarings så vi flere fiskeplasser som var godt brukt langs breddene av Åmodtdammen. En nedlegging av damanlegg Åmodtdammen vil få negativ konsekvens for fisk og fiske lokalt.

Forholdet til naturmangfoldloven

Alle myndighetsinstanser som forvalter natur, eller som fatter beslutninger som har virkninger for naturen, plikter etter naturmangfoldloven § 7 å vurdere planlagte tiltak opp mot naturmangfoldlovens relevante paragrafer. I NVEs vurdering av søknaden om nedlegging av damanlegg Åmodtdammen legger vi til grunn prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12 samt forvaltningsmålene i naturmangfoldloven §§ 4 og 5.

Kunnskapen om naturmangfoldet og effekter av eventuelle påvirkninger er basert på den informasjonen som er lagt fram i søknaden, miljørapport, høringsuttalelser, samt NVEs egne erfaringer. NVE har også gjort egne søk i tilgjengelige databaser som Naturbase og Artskart. Nedlegging skiller seg også fra utbygging ved at dameier i utgangspunktet har en rett til å få lagt ned et damanlegg. NVE skal innvilge søknad om nedlegging med mindre særlige grunner taler imot. Et eventuelt noe bedre kunnskapsgrunnlag ville ikke endret NVEs vedtak i saken. Derfor mener vi at det er innhentet tilstrekkelig informasjon til å kunne fatte vedtak om nedlegging. Samlet sett mener NVE at sakens kunnskapsgrunnlag er godt nok utredet, jamfør naturmangfoldloven § 8.

Fordi det, etter NVEs vurdering, foreligger tilstrekkelig kunnskap om virkninger nedleggingen kan ha på naturmiljøet, mener vi at naturmangfoldloven § 9 (føre-var-prinsippet) ikke skal tillegges særlig

vekt. Et unntak fra denne vurderingen er hvorvidt det er edelkreps i Åmodtdammen. NVE mener at hensynet til edelkrepsen ivaretas av vilkåret om undersøkelse av mulig bestand og tiltak.

I nærheten av Åmodtdammen er det registrert tre forekomster av naturtypen *gammel barskog* med verdien C, B og B, og fem rødlistede arter (NT); fiskemåke, gulspurv, gubbeskjegg og to billearter. Den ene naturtypen med B-verdi ligger rett ved sperredam vest og vil kunne bli påvirket av anleggsarbeidet der. Gubbeskjegg og billeartene blir ikke berørt. Både fiskemåke og gulspurv fins i stor grad i området rundt Åmodtdammen. Så fremt anleggsarbeidet legges utenom hekkeperioden blir ikke fugleartene nevneverdig berørt. Nedleggingen av damanlegg Åmodtdammen vil etter NVEs mening ikke være i konflikt med forvaltningsmålet for naturtyper og økosystemer gitt i naturmangfoldloven § 4 eller forvaltningsmålet for arter i naturmangfoldloven § 5 gitt de forutsetninger som er nevnt over.

NVE har sett påvirkningen fra nedleggingen av damanlegg Åmodtdammen på naturmiljøet i sammenheng med de andre nedleggingene i nedleggingspakke Romerike. Det er mange innsjøer og tjern i Romerike og Oslomarka, både naturlige og oppdemmede, med likt eller liknende naturmiljø. Sann sett er ikke de omsøkte nedleggingene avgjørende for naturmiljø tilknyttet innsjø/tjern, men i mindre områder med færre vann vil nedleggingene samlet kunne ha en lokal negativ effekt på antall vannspeil.

NVE støtter seg også til fylkeskommunen sin konklusjon angående innlandsfisk, hvor de mener at nedlegging av dammene antagelig ikke vil ha stor effekt på rekrutteringen av fisk utover hvert enkelt vann. Med bakgrunn i dette kan ikke NVE se at nedlegging av dammene vil ha konsekvenser for biologisk mangfold utover konsekvensene for hvert enkelt vann. Den samlede belastning på økosystemet og naturmangfoldet er dermed blitt vurdert, jamfør naturmangfoldloven § 10.

Avbøtende tiltak og krav i anleggsperioden vil spesifiseres nærmere i våre konsesjonsvilkår. Tiltakshaver vil da være den som bærer kostnadene av tiltakene, i tråd med naturmangfoldloven §§ 11-12.

Friluftsliv og brukerinteresser

Den nord-østlige bredden av Åmodtdammen ligger i statlig sikra friluftsområde. Her er det tilrettelagt med gangvei, rasteplasser og badebrygge. Den delen av Åmodtdammen som ligger i Rælingen er også del av det kartlagte friluftsområdet Rælingsmarka med verdi svært viktig. Området er stort og strekker seg fra Strømmen og sørover til bredden av Gjeddevann i Flateby.

Åmodtdammen ligger i Østmarka, som strekker seg fra Oslo til Øyeren og sørover mot Enebakk. Sann sett ligger Åmodtdammen i utkanten av marka (men innenfor markagrensa), og anses som nærturterreng. NVE har mottatt mange høringsuttalelser fra privatpersoner fra Blystadlia, Kurland og Løvenstad som understreker Åmodtdammens store verdi som nærturterreng, og området blir trukket frem av mange som grunnen til at de flyttet dit.

Da NVE var på befaring i området fulgte vi gangveien fra hoveddammen sørover langs østsiden av Åmodtdammen. Deretter gikk vi inn på en bred og godt brukt sti som førte videre langs østsiden. Friluftslivsverdiene var åpenbare her. Til sperredammene gikk vi inn fra Østbyputten. Også her var det tydelige stier i terrenget, men litt mindre brukt enn på østsiden. Likevel var det søppel og gamle leirplasser som vitner om friluftsliv.

Hvis vannstanden senkes så mye som 6 m, vil den delen av Åmodtdammen hvor de tilrettelagte badeplassene ligger, bli til en bekk. Naturlig nok blir både bading og fiske vanskelig å gjennomføre

her. I perioden før ny vegetasjon vokser til vil området heller ikke ha den kvaliteten som den har nå, og turmål med vannspeil forsvinner. Åmodtdammen lengst sør vil fremdeles ha et lite vannspeil, men det vil være mye mindre enn før (ca. 29 % av dagens vannspeil) og denne delen av magasinet er mindre tilgjengelig enn nordenden. En nedlegging av damanlegg Åmodtdammen vil få en stor negativ konsekvens for friluftslivet.

På Skiforeningens løypekart er det markert en scooterløype over Åmodtdammen, både på langs og på tvers. Det er svært usikkert om det vil være mulig (og ønskelig) å ha løype over Åmodtdammen hvis vannspeilet senkes så mye som 6 m. Løypa i sørenden vil mest sannsynlig kunne fortsette å preppes, men med noen endringer. Denne løypa går vestover over Østbyputtan også, hvor det også vil måtte gjøres endringer. Erstatning for løypa på langs av Åmodtdammen fins i en løype som går over Maråsen øst for Åmodtdammen. Denne er preppa for klassisk stil, ikke bare en scooterløype.

Gangveien langs østsiden av Åmodtdammen vil bli negativt påvirket når den blir brukt til anleggsvei. Det blir viktig i en opprydningsfase å tilbakeføre veien til sin opprinnelige stand, så langt dette er mulig. Anleggsvei som skal etableres på tørrlagt innsjøbunn vil lage synlige, stygge spor som kan påvirke revevegeteringsevnen i veitraseen. Fylkesmannen samt flere andre høringsparter forutsetter at det ikke deponeres betong og andre masser fra damanlegg som ligger i marka. Åmodtdammen ligger i marka, og Fylkesmannen mener at marka ikke er egnet for permanente deponiområder. Det er Fylkesmannen i Oslo og Viken som behandler saker etter markaloven, og NVE støtter Fylkesmannens vurdering om at deponimasser må transporteres til et godkjent deponi.

For å eventuelt deponere masser utenfor godkjent mottak skal det være sikkert at massene er rene. Det er Fylkesmannen i Oslo og Viken som er forurensningsmyndighet. Dameier må avklare deponispørsmålet med Fylkesmannen i Oslo og Viken, både etter markaloven og forurensningsloven.

Landskap

Ved en eventuell nedlegging vil Åmodtdammens vannspeil reduseres til ca. 29 % av dagens vannspeil. Det blir et mindre vannspeil/pytt i sørenden av dagens Åmodtdammen. I nordenden vil vannspeilet mest sannsynlig forsvinne helt og erstattes med en bekk. Dette vil bli en stor endring i landskapet. I stedet for et rolig vannspeil, vil det renne en liten bekk i bunnen av en bratt dal.

Endringene for landskapet blir mest synlige og merkbare i starten. Etter hvert vil ny vegetasjon vokse til i de tørrlagte massene, og området vil likne mer på naturen rundt.

Et eventuelt deponi ved dammene vil også få en effekt for landskapet. Vurderingene av påvirkningen fra eventuelle deponier på landskapet blir det samme som for påvirkningene på friluftslivet. Se avsnittet *Friluftsliv og brukerinteresser*.

Oppsummering

De største negative konsekvensene ved tiltaket vil uten tvil være for friluftslivet rundt Åmodtdammen. Deler av Åmodtdammen ligger i statlig sikra friluftsområde og i kartlagt friluftsområde med verdi svært viktig. Vannet ligger i Østmarka, men likevel så nært bebyggelse at det omtales som nærturterreng. En fjerning av dammene og medfølgende senkning av vannstanden med 6 m vil uten tvil ha store negative konsekvenser for det lokale friluftslivet. Tiltaket vil også medføre negative konsekvenser for landskapet rundt Åmodtdammen i perioden frem til ny vegetasjon utvikles. Naturtypen *gammel barskog* med verdi B – viktig ved sperredam vest vil også kunne bli påvirket under anleggsperioden. Flere høringsparter har uttalt at revevegetering vil være viktig for å avbøte

negative konsekvenser for friluftslivet, landskapet og vannkvalitet. I plan for gjennomføring av nedleggingene skal mål for revegetering beskrives av NRV. Dette følges opp av NVEs miljøtilsyn.

NVEs konklusjon og vassdragskonsesjon

§ 41 i vannressursloven sier at konsesjon til nedlegging skal gis så fremt ikke særlige grunner taler imot. I denne saken har ikke NVE funnet særlige grunner som taler imot nedlegging av damanlegg Åmodtdammen. NVE gir Nedre Romerike Vannverk AS tillatelse etter vannressursloven §§ 8 og 41 til å legge ned damanlegg Åmodtdammen. Tillatelsen gis på nærmere fastsatte vilkår.

NVE minner om at Lørenskog og Rælingen kommuner har anledning til å overta damanlegg Åmodtdammen, i henhold til vannressursloven § 42.

Dette vedtaket gjelder kun tillatelse etter vannressursloven.

Denne konsesjonen bortfaller hvis ikke rivingsarbeidet er satt i gang senest tre år etter at konsesjonen ble gitt, jf. vannressursloven § 27. Det samme gjelder hvis arbeidet deretter blir innstilt i mer enn to år. NVE kan forlenge fristen én gang med inntil tre nye år.

Hvis konsesjonen eller konsesjonsvilkårene brytes kan det ilegges overtredelsesgebyr, eller straff med bøter eller fengsel inntil tre måneder, jf. vannressursloven §§ 60 a og 63 første ledd bokstav c.

Vi minner også om at konsesjonæren plikter å varsle NVE om eventuelle navne- og/eller adresseendringer frem til selskapet er lagt ned.

Konsesjonsvilkår for nedlegging av damanlegg Åmodtdammen

Punktene under oppsummerer føringer og krav som ligger til grunn for konsesjonen. Det kan likevel forekomme at det er gitt føringer andre steder i dette dokumentet som ikke har kommet med her. NVE presiserer at alle føringer og krav som er nevnt i dette dokumentet gjelder.

NVE gir tillatelse på følgende vilkår:

Plan for gjennomføring

- Det skal utarbeides en plan for gjennomføring av nedleggingen. Planen skal forelegges NVEs miljøtilsyn og godkjennes før arbeidet settes i gang. Kommunen skal ha anledning til å uttale seg om planene.

Vannstandsendringer

- Vannstanden i Åmodtdammen skal senkes med en såpass lav hastighet at det ikke medfører urimelige ulemper/skader for naturmiljøet og innsjøbreddene/innsjøbunnen. Dette innebærer blant annet tilstrekkelig lav hastighet for å unngå stor avrenning fra tørrlagt areal i Åmodtdammen og for å unngå utgliding/erosjon fra breddene.

Undersøkelser

- Det må undersøkes om det fins edelkreps i vannet. Dersom arten fins i vannet og blir negativt påvirket, skal dameier ta kontakt med Fylkesmannen i Oslo og Viken for en vurdering av avbøtende tiltak.

Vei

- Anleggsveien skal gå langs den eksisterende skogsbilveien fra Kurland opp til hoveddammen og videre langs gangveien på østsiden av Åmodtdammen. Der gangveien slutter skal anleggsveien gå i

magasinet for å komme til de to sperredammene. Inngrep i de eksisterende veiene må gjennomføres skånsomt og medføre minst mulig varige sår. Veiene skal settes tilbake til opprinnelig stand etterpå. Håndtering av materialer og masser ved veibyggingen skal beskrives i planen som sendes til NVEs miljøtilsyn. Maksimal veibredde settes til 3 m, som samsvarer til det som er oppgitt i søknaden.

Deponi

- Forholdet til deponi skal avklares med Fylkesmannen i Oslo og Viken etter markaloven og forurensingsloven. *Annet*
- Det vil være NRV sitt ansvar å sørge for at stinettet holdes åpent rundt Åmodtdammen, og at det fins et alternativ til den stien som blir brukt som anleggsvei. Det må informeres om nedleggingen og anleggsperioden på skilt ved parkeringsplassen og ved dammen/anleggsområdet.
- Det skal beskrives i plan for gjennomføring hvordan risikoen for å innføre uønskede/svartelistede arter til magasinområdene skal minimeres, med særlig fokus på anleggsmaskiner o.l.
- Ved nedtapping av Åmodtdammen skal søppel som tidligere er dumpet i innsjøen ryddes og sendes til godkjent mottak. Kravet gjelder hele arealet som blir tørrlagt ved nedlegging av dammene.

Rune Flatby

Avdelingsdirektør

Gry Berg

seksjonssjef

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.

Forholdet til annet lovverk – damanlegg Åmodtdammen

Forholdet til plan- og bygningsloven

Forskrift om byggesak (byggsaksforskriften) gir saker som er underlagt konsesjonsbehandling etter vannressursloven fritak for byggesaksbehandling etter plan- og bygningsloven. Dette forutsetter at tiltaket ikke er i strid med kommuneplanens arealdel eller gjeldende reguleringsplaner. Forholdet til plan- og bygningsloven må avklares med kommunen før tiltaket kan iverksettes.

Forholdet til forurensningsloven

Det må søkes Fylkesmannen i Oslo og Viken om nødvendig avklaring etter forurensningsloven. NVE har ikke myndighet til å gi vilkår etter forurensningsloven.

Forholdet til markaloven

Markaloven forbyr bygge- og anleggstiltak innenfor markagrensa. Dette innebærer at riving eller endring av dammene krever dispensasjon fra loven, jf. markaloven § 5, jf. § 14. Det må søkes Fylkesmannen i Oslo og Viken om dispensasjon fra markaloven.

Forholdet til EUs vanndirektiv i sektormyndighetens konsesjonsbehandling

Vannforskriften § 12 skal vurderes når det fattes enkeltvedtak om ny aktivitet eller nye inngrep i en vannforekomst som kan medføre at miljømålene ikke nås eller at tilstanden forringes. Nedlegging etter vannressursloven §§ 8 og 41 medfører et nytt inngrep, men fjerner samtidig en eksisterende påvirkning. Etter vannforskriften § 12 kan nye inngrep i en vannforekomst gjennomføres selv om dette medfører at miljømålene i §§ 4-6 ikke nås eller at tilstanden forringes, forutsatt at visse betingelser er oppfylt. Den første betingelsen i § 12 er at alle praktisk gjennomførbare tiltak skal settes inn for å begrense negativ utvikling i vannforekomstens tilstand. Ved konsesjonsbehandlingen vurderer NVE praktisk gjennomførbare avbøtende tiltak som vil redusere skadene eller ulempene ved tiltaket. Videre er det betingelser om at samfunnsnyttene av nye inngrep er større enn tapet av miljøkvalitet og at hensikten med tiltaket ikke med rimelighet kan oppnås med andre midler som miljømessig er vesentlig bedre. Etter NVEs vurdering vil nedleggingen på sikt forbedre tilstanden i vannforekomsten, ved at den bringes tilbake til naturlige forhold, og tiltaket vil bidra til å nå målet om god økologisk tilstand.